

BÀI GIẢNG: KIỂU BÀI BÀN VỀ MỘT TƯ TƯỞNG ĐẠO LÍ – TIẾT 1

CHUYÊN ĐỀ: RÈN KĨ NĂNG NGHỊ LUẬN XÃ HỘI

MÔN NGỮ VĂN LỚP 9

CÔ GIÁO: NGUYỄN THỊ HƯƠNG THỦY

I. CÁC DẠNG BÀI NGHỊ LUẬN XÃ HỘI

- Bàn luận về một hiện tượng xã hội.
- Bàn luận về một câu nói/ một ý kiến .
- Bàn luận về một vấn đề xã hội rút ra từ một tác phẩm văn học.

II. TÌM Ý CHO KIỂU BÀI BÀN LUẬN VỀ MỘT CÂU NÓI/ MỘT Ý KIẾN

1. Giải thích

- Giải thích từ khóa.
- Xác định mối liên hệ giữa các vế trong nhận định.
- Rút ra vấn đề cần bàn luận.

Ví dụ 1: Nêu suy nghĩ của em về câu nói sau:

Nếu có hai cái bánh mì, tôi sẽ bán đi một cái để mua hoa hồng. Đến tâm hồn cũng phải được ăn uống.

GIẢI THÍCH:

Bánh mì: trong câu nói biểu trưng cho giá trị vật chất, duy trì sự tồn tại.

Hoa hồng: trong câu nói biểu trưng cho giá trị tinh thần, giúp chúng ta sống.

Tâm hồn: thế giới bên trong của mỗi con người.

Tâm hồn ăn uống: tâm hồn cũng phải được bồi bổ, chăm sóc, nâng niu.

2 cái bán đi 1 cái: khi chúng ta dư thừa giá trị vật chất, chúng ta sẽ đầu tư giá trị vật chất cho giá trị tâm hồn

=> Rút ra vấn đề cần bàn luận: chúng ta phải quan tâm đến cả vật chất và tâm hồn.

Ví dụ 2: Nêu suy nghĩa của em về câu nói:

Nếu anh không cháy lên

Nếu tôi không cháy lên

Nếu chúng ta không cháy lên

Thì làm sao ánh sáng có thể đẩy lùi bóng tối?

GIẢI THÍCH

Ánh sáng?: điều tốt lành, tích cực.=> vẻ đẹp của lương tri, vẻ đẹp chân – thiện – mỹ.

Bóng tối?: cái xấu, cái ác, tiêu cực. => vẻ đẹp của cái ác, cái xấu.

Cháy lên: làm cho ánh sáng xuất hiện bằng cách đốt một nhiên liệu => tự tạo ánh sáng cho mình.

Anh, Tôi, Chúng ta: nhiệm vụ cháy lên là nhiệm vụ của tất cả chúng ta trong cuộc đời.

Câu điều kiện, Câu hỏi: đây là một lời đánh thức, chất vấn => đặt chúng ta vào tình huống phải nỗ lực cháy lên để nhận ánh sáng, đẩy lùi bóng tối.

=> Trách nhiệm của mỗi chúng ta trong cuộc đời là dám cháy lên để có thể tạo lên ánh sáng chân – thiện – mỹ để đẩy lùi bóng tối.

VÍ DỤ 3: Khi được ca ngợi là người không lò trong khoa học, nhà bác học Newton đáp lại như sau:

Tôi không phải là người không lò. Tôi nhìn xa hơn người khác vì tôi đứng trên vai người không lò.

Hãy trình bày suy nghĩ của em về lời nói của Newton.

GIẢI THÍCH

Không lò: tầm vóc khác thường, vượt trội so với người khác. Không lò về vẻ bề ngoài hoặc trí tuệ.

Đứng trên vai người không lò: kế thừa những thành tựu, giá trị, thành quả họ đã tạo ra.

Nhìn xa hơn người khác: chúng ta có thể nhìn, tầm nhìn, năng lực vượt trội.

=> Nếu chúng ta tận dụng được thành tựu của người đi trước thì chúng ta sẽ có được tầm nhìn, sự phát triển vượt bậc.

2. Bàn luận

Vì sao?

Như thế nào?

Ví dụ 1: Nêu suy nghĩ của em về câu nói sau:

Nếu có hai cái bánh mì, tôi sẽ bán đi một cái để mua hoa hồng. Đến tâm hồn cũng phải được ăn uống.

Vì sao cần phải bán bánh mì để mua hoa hồng, để tâm hồn được ăn uống?

- Nhưng tâm hồn là lĩnh vực trừu tượng => Sự đói no của tâm hồn khó thấy, khó đong đếm được, khác với giá trị vật chất

+ Con người dễ bị hút vào giá trị vật chất

+ Con người bỏ đói tâm hồn

- Câu nói nhắc nhở chúng ta coi trọng giá trị tâm hồn, đừng thí giá trị tâm hồn cho những giá trị khác

Tâm hồn được quan tâm, chăm sóc, được đề ý

=> Phong phú, đa dạng

Vì sao phải có hai cái bánh mì mới bán một cái để mua hoa hồng?

- Nếu không, dù có hoa hồng mà bụng đói thì không có tâm trí nào thấy hoa hồng đẹp.

- Điều kiện cần của chăm sóc tâm hồn là đời sống vật chất phải đạt đến độ đủ đầy nhất định.

- Bánh mì là giá trị để sinh tồn. Có 2 bánh mì tức là sự sinh tồn đã dư dả, có của ăn của để, vấn đề sinh tồn không còn quá bức thiết.

- Có như thế con người mới có thể đủ thời gian, đủ điều kiện để mua hoa, ngắm hoa => quan tâm đến đời sống tinh thần đúng nghĩa.